

צד הוא עושה מראה לו כיסין של דינרין והעכ"ם חותם ומעלה לארכיים [דף ט עמוד ב] שכן מצאנו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת דכתיב [והשענו] כה תעשה ששת ימים. וכתיב [שמ] וביום השביעי תסוכו את העיר שבע פעמים וכתיב [הריבבן] עד רדתה אפילו בשבת הרי שאין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש ובלבד שלא ידוש בפרה. במספק ליחיד אבל במספק לרבים דש ואפילו בפרה אין מפנין מדירה נאה לדירה נאה ולא מדירה כאורה לדירה כאורה. ולא מדירה לדירה נאה ואין צריך לומר מדירה נאה לדירה כאורה. ובתוך שלו אפילו מדירה נאה לדירה כאורה שמחה לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו. אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר מכובד למכובד ולא מבזוי לבזוי ולא מבזוי למכובד אין צורך לומר מן המכובד לבזוי. ובתוך שלו אפילו מן המכובד לבזוי ערב הוא לאדם שהוא נינוח אצל אבותיה אין מביאין כלים מבית האומן. הדין אמרה פרגמטיא עבדה שרי מטלטלתא במועדא:

הלכה ה

מתני' מחפין את הקציעות בקש רבי יהודה אומר אף מעבין מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד הציידין והדשושות והגרוסות עושין בצנעה לצורך המועד ר' יוסי אומר הן החמירו על עצמן. גמ' כיני מתני' מעבין. ר' יהודה אומר יאבד דבר ממועט ואל יאבד דבר מרובה רבי יוסה אומר אל יאבד דבר כל עיקר. כהנא אמר אית מילין במועד דקשיין מן אהילות ומן נגעים. תמן אמר רב ירמיה בשם רב פורסין מחצלת על גבי שיפוף בשבת וכא הוא אמר הכין. רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא לתולש מן הקרקע ביניהן רבנן אמרי קוצר ומעבה רב יודה אומר לא יקצור אלא יעבה. קיבלו עליהן חרמי טיבריה ודשושי עכו וגרוסי ציפורין שלא לעשות מלאכה בחולו של מועד ניחא גרוסי ציפורין דשושי עכו. חרמי טיבריה ואינן ממעטין בשמחת הרגל. צד הוא בחכה צד הוא במכמורת. אפילו כן אינן ממעטין בשמחת הרגל רבי אמי מיקל לון שהן ממעטין בשמחת הרגל:
הדרן עלך פרק מי שהפך

וכוונתו
מחפין את הקציעות
הוא כהן
הוא כהן

יז רב חצדו ליה חצדא בחולא דמועדא שמע שמואל ואיקפיד לימא שמואל כיחידא סבירא ליה דתניא דבר האבד מותר לעשות במועד ושאינו אבד אסור בד"א בתלוש מן הקרקע אבל במחובר לקרקע אפילו כולו אבד אסור וק"ל דיחידא היא אלא דרב חצדא דחיטי הוא דאי שביק ליה לא פסיד ורב מאי טעמא עביד הכי אין לו מה יאכל הוה דתניא אם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר דש וזורה ובורר וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות. ירושלמי (הלכה ד) הדא דתימא ביחיד אבל במספיק לרבים מותר ושמואל מאי טעמא איקפד לא סיימה קמיה אי נמי אדם חשוב שאני והא דשרי הכא לצורך המועד היינו אפילו כוון מלאכתו במועד דבצורך אוכל לא אסרו כוון מלאכתו במועד. רב יהודה שרא למעקר כיתנא בחולא דמועדא משום דחזי לחפיפה ולמיקטל כשותא משום דחזי לשיכרא ולמיעקר שומשמי משום דחזי לנויא דאית בהו רבי ינאי הוה ליה ההוא פרדיסא קטפיה בחולא דמועדא לשנה שהינהו ל"ע פרדסייהו לחולא דמועדא אפקריה רבי ינאי ההוא שתא לפרדיסיה. בירושלמי (הלכה ב) אמר(ה) ילפין ממקלקלתא ולא ילפין ממתקנתא (הלכה ג) רבי יעקב בר אחא בשם אביו פרקמטיא אבודה שרי מזבנא במועדא הדא שיירתא שרי מיזבן מינה במועדא:

מתני' מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה את פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד וכולם אם כוונו מלאכתן במועד יאבדו:

גמ' תנא ובלבד שיכניסם בצנעה בתוך ביתו רב יוסף הוה ליה הנהו כשורי עיילינהו ביממא אמר ליה אביי והתניא ובלבד שיכניסם בצנעה בתוך ביתו אמר ליה צנעה דהני יממא הוא כיון דבליליא בעו גברי יתירי ובעי מדוכרי דנורא אושא מלתא:

ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד בעי מיניה רבי ירמיה מר' זירא כוון מלאכתו במועד ומת מהו שיקנסו בנו אחריו את"ל [דף יג ע"א] צרם אוזן הבכור קנסו בנו אחריו משום דאיסור דאורייתא הוא את"ל מכר עבדו לנכרי ומת קנסו בנו אחריו התם הוא משום דכל יומא ויומא קא מפקע ליה ממצות הכא מאי גברא קנסו רבנן והא ליתא או דלמא ממנא קנסו רבנן והא איתא(ה) ופשיט לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן. וכן הצורם אוזן הבכור והמוכר עבדו לנכרי ומת לא קנסו בנו אחריו והכי אמרי' בכל חדא מינייהו(ה) בדוכתיה:

סימן יח

יח מתני' אין לוקחין בתים ועבדים ואבנים ובהמה אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצירו ואין מביאין כלים מבית האומן ואם חושש להם מפנן לחצר אחרת גמ' בעי מיניה רבא מרב נחמן שכר פעולה שאין לו מה יאכל מהו כלומר מהו לשכור את הפועל לעשות מלאכה שאינה לצורך המועד כדי ליטול את שכרו מפני שאין לו מה יאכל ואסיקנא דשכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי. אבל מפנה הוא לחצירו והאמרת אין מפנין כלל אמר אביי סיפא אתאן לבית שבחצר:

ירושל' (הלכה ד) אהא דאמר אין מפנין מבית לבית אין מפנין מדירה נאה לדירה נאה ולא(ה) מדירה כעורה לדירה כעורה ואצ"ל מדירה נאה לדירה כעורה אבל לתוך ביתו אפילו מדירה נאה לדירה כעורה שמחה היא לו לאדם שהוא דר בתוך ביתו. כתב הראב"ד ז"ל ונראה דכי האי גוונא אפילו מחצר לחצר מותר(ה) והא דקאמר בגמרא דידן סיפא אתאן לבית שבחצר היינו משלו לשלו או משל אחרים לשל אחרים אבל משל אחרים לשלו הכל מותר וליכא פלוגתא בין גמרא דידן לירושלמי:

סימן יט

יט גרסינן בפרק מקום שנהגו (דף נה ב) תנו רבנן הזבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין שברפת ושבחצר מוציאין אותו לאשפה הא גופא קשיא קתני מסלקין אותו לצדדין והדר קתני מוציאין אותו לאשפה ותירץ רבא דהכי קאמר ואם נעשית חצר כרפת בקר מוציאין אותו לאשפה וכן הלכה. ואין מביאין כלים מבית האומן וה"מ כלים שאינן לצורך המועד אבל כלים שהן לצורך המועד מביאין. [דף יג ע"ב]

דתניא מביאין כלים שהם לצורך המועד כגון כד מבית הכדד וכוסות מבית הזגג אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן. וי"א אין לו מה יאכל נותן לו שכרו ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחו בבית הסמוך לו ואם חושש להו שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת: מתני' מחפין את הקציעות בקש רבי יהודה אומר אף מעבין ומוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד הצידין והדשושות והגרזסית עושין בצנעה לצורך המועד רבי יוסי אומר הן החמירו על עצמן:

גמ' תנו רבנן חנות הפתוחה לסטיו פותח ונועל כדרכו הפתוחה לרה"ר פותח אחת ונועל אחת ועל"ט האחרון פותח ונועל כדרכו וכי אמרינן פותח אחת ונועל אחת בפירות אבל תבלין מזבני כי אורחיהו דהא רב הונא שרא להו להנהו כרופיתא פירוש מוכרי תבלין למיזבן כדרכן כי אורחיהו: הדרן עלך מי שהפך

סי' רמ"ד דיש להחמיר לכל אדם שלא יכנוס לבית כשבנה באיסור וכמ"ש הט"ז שם באריכות. וכתב רמ"א שם מיהו אם התנה ישראל עם נכרי שלא לעשות לו מלאכה בשבת והנכרי עשה לו בע"כ למהר להשלים מלאכתו אין לחוש. והקשה שם במ"א ס"ק י"ב שני קושיות. ואין מתרץ אלא קושיא שניה. וצ"ל דתנאי לא מהני אלא להאי מלתא כיון דגלי דעתיה שלא לעשות מלאכה בשבת אז לא עשה הנכרי לטובת ישראל כ"א למהר מלאכתו. והא דנרשם בש"ע מרדכי ורבי' ירוחם זה אינו:

סימן ט

[ג] ולאחרים בטובה. אע"ג דאין הלכה כר"מ. מ"מ יליף מיניה סברא זו:

סימן י

[ד] לעשותה לאחר המועד. ואם אח"כ עושה במועד פסק רמ"א בסי' תקמ"ג דשרי מאחר שהתנה ע"ש.

סימן יג

[ע] אמר רב יוסף הלכה כרבי יוסי. ואין להקשות ל"ל למימר הלכתא הא בלאו הכי ק"ל ר"י ור' יוסי הלכה כר' יוסי וי"ל דלעיל סוף פ"ק דף י"א מוקמינן הך מתני' דסוטה עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים כ' מכאן ואילך לא כרבי יהודה ונגד ר"י בן זכאי לא גמירי דהלכתא כר' יוסי מ"ה צריך רב יוסף לפסוק הלכתא כר' יוסי:

סימן יד

[פ] דאמר שמואל זופתין כוזתא כו' ורב דימי אמר זופתין חביתא. וז"ל הטור סי' תקל"ח וא"א ז"ל כתב סתם להתיר ולא חילק. ופי' הב"י מדלא הכריע אלמא דמספקא ליה והלכה במילי דסופרים לקולא. וכן מוכח סימן מ"ג ומותר לקשור חביות ולזופתן ולא חילק בין גדולים לקטנים והקשה בס' מ"א הא בפ"ק דביצה סי' מ"א כתב רבינו ואין לומר בשל סופרים הלך אחר המיקל דמר מיקל בחד צד ומר מיקל בחד צד והניח בצ"ע. ונראה לתרץ דהתם כוונת רבינו כיון דרב הונא ורב חסדא פליגי. ורב הונא ורב חסדא הלכה כרב הונא רביה דרב חסדא אך דלא ידעינן איזהו מימרא דרב הונא או איזהו דרב חסדא וכל חד מחמיר בחד צד ומשום דלא ידעינן היאך ס"ל לרב הונא פסקינן לחומרא. משא"כ בשמעתין:

סימן טז

[ז] טוחנין קמח. עיין לעיל פ"ק סי' כ"ח מ"ש שם:

סימן יז

[ח] ילפין ממקלקלתא ולא ילפין ממתקנתא. כלומר בני אדם קרובים ללמוד מן דברים המקולקלים יותר מן הדברים המתוקנים ולכן יש לו לאדם ליזהר במעשיו מאד.
[ב] ופשיט לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו. דגברא קנסו רבנן ולא ממונא. מהאי טעמא אפילו כוון מלאכתו בדבר שאינו אבוד נמי לא קנסו בנו אחריו אפילו למ"ד מלאכת חה"מ דאורייתא. דלא כנמוקי יוסף ועי' סי' תקל"ח מ"ש מ"א וט"ז בזה:
[ש] בדוכתיה. בגיטין דף מ"ד ע"א ובבכורות דף ל"ד ע"ב:

סימן יח

[ט] מדירה כעורה לדירה כעורה. משמע הא מדירה כעורה לדירה נאה שרי. אבל בגי' ירושלמי איתא להדיא ולא מדירה כעורה לדירה נאה ואין צריך לומר וכו' וכ"כ ב"י:
[צ] והא דקאמר בגמרא. עיין בחדושי ריטב"א: הדרן עלך מי שהפך

ופריך רב פפא כי האי פירכא דרבינא דכתב דסופר תשתרי ב"ד שהרי לבלר כתב כדרכו שטרות במועד.

אלא אמר רב אשי מועד א"ל קא רמית מועד משום טרחא ולא טרחא הוא וכל פסידא שרו רבנן ל"ד צורך י"ט הוא מידי דצורך י"ט הוא שרו רבנן מידי דלאו צורך יום טוב לא שרו רבנן, ע"כ לשון גמרא. ופירש רש"י ז"ל וכן כתבו בתוספות דהכי אמרינן דלאו כדקס"ד דעיקר שריותא ד"ל תלי במה שהותר כדרכו במועד בלחוד דההוא טעמא דוקא נקט לסניפין בעלמא הוא וסמך וסעד, אבל עיקר הטעם הוא מפני שהמלאכות הללו הן צורך יום טוב לכלל ופרט ודרך בני אדם לאחרם עד י"ד והוא הדין ודאי דשרינן ב"ד לעשות כל מלאכה מפני צורך פעולה שאין לו מה יאכל אלא דנקט תנא ההוא שריותא דאומנות דרך כלל, והפ"י הזה נכון הוא אבל לא יישבו לנו לשון הגמ', וה"ר ידידיה ז"ל כתב ולשון הספר אין לי ליישב, ונראה שכך יישוב לשון הגמ' כי היאך ס"ד לתלות ענין י"ד בענין המועד שהרי אין טעם איסורן שיהיה כי טעם איסור מלאכות במועד הוא משום טרחא ושלא למעט בשמחת הרגל ולפיכך התירו חכמים כל שהוא צורך המועד וכל שהוא דבר האבד כדי שלא יהא דואג על אבדתו ונמנע משמחת יום טוב, וכן התירו שכר פעולה שאין לו מה יאכל, אבל איסור מלאכות ב"ד אינו למעט טורח ועמל דהא חול גמור הוא, ואין הטעם אלא כדי להכין צרכי יום טוב או שיתעסק בצרכי פסחו בזמן בית המקדש, או בזמן הזה בצרכי מצה ומרור והכשר כליו וביעור חמץ כדפרשית בדוכתה, ולפיכך כל שהוא לצורך הכנת צורך יום טוב כגון שאין לו מה יאכל ברגל מותר ב"ד, ומנו חכמים שלש אומניות אלו שיש בהן צורך עונג יום טוב לכלל ופרט אבל שאר מלאכות שאין בהם צורך יום טוב אין להתיר אע"פ שיהא מותר כיוצא בהם במועד לצורך דבר האבד וכיוצא בהם כנ"ל, ורבינא ורב פפא נמי אהאי טעמא סמכי אלא דלא פרישו לה ואתא רב אשי ופריש לה.

מתני' אין מפנין כלים במועד מבית לבית. פ"י שלא לצורך המועד.

אבל מפנה הוא לחצירו. בגמרא מפרש לה, וגרסינן בירושלמי שאין מפנין אפי' מדירה גרועה לדירה נאה, אבל מחצר שאינו שלו לחצר שלו אפי' מדירה נאה לדירה כעורה כי שמחה היא לאדם כשהוא דר בתוך שלו, והיה נראה שאין גמרא שלנו סובר כן דא"כ כי פרכינן בגמ' רישא אסיפא מאי קושיא נימא דרישא מבית לבית שאינו שלו וסיפא לבית שלו כדתנן מפנה הוא לחצירו, וי"ל דלעולם לא פליג והאי דלא מפרשינן מתני' הכי משום דא"כ ליתני אבל מפנה הוא לביתו ואמאי שני בלישנא דרישא למינקט חצירו ולהכי אוקי דאפי' לבית שאינו שלו מפנה אם הוא סמוך בחצר, והא דלא קתני תנא נמי האי היתירא דירושלמי, משום דההוא פשיטא ליה והא עדיפא דאפילו לתוך של חבירו מותר כל זמן שהוא בסמוך סד"א לא פלוג רבנן קמ"ל, וטעמא דרישא (ל)או משום טרחא או משום דמחזי כעובדין דחול ולפיכך התירו בסיפא דליכא טרחא ולא פרהסיא.

אין מביאין כלים מבית האומן. פ"י שלא לצורך המועד ושהוא במקום המשתמר, ואם חושש להם, מפני הגנבים מפנן לחצר אחרת. מחפין את הקציעות בקש. פ"י מפני חשש גשמים.

ר' יהודה אומר אין מחפין אלא מעבין בלבד. ופירשו בירושלמי שלא נחלק ר' יהודה אלא בקש מחובר שצריך טורח גדול ומלאכה לעקרו, אבל בקש תלוש מותר מידי דהוה אמחצלת שמותר לפרוס אותה על גבי פירות או לבנים, וק"ל כרבנן דקיימי כר' יוסי דשרי כל טירחא מפני דבר האבד.

מוכרי פירות כסות וכלים מוכרים בצינעא לצורך המועד. פירשו בגמ' פירות דומיא דכלים שראויין להתקיים לאחר המועד ואינו ניכר שלוקחן לצורך המועד וכיון שכן הצריכו צינעא במי שאומנותו בכך, וכן הטעם בציידין ודשושות וגרוסות, הא בתבלין ופירות שסתמן לצורך המועד מוכר בפרהסיא, ואפי' בדברים אלו אם אין אומנותו בכך שלא יהא נראה כעושה מלאכתו במועד מותר כיון שהוא צורך המועד, והיינו דנקט תנא לישנא דבעלי אומניות ודוק.

ר' יוסי אומר הן החמירו על עצמן. בגמרא מפרש מאי קאמר, ואנן כסתם מתני' קי"ל.

גמרא אמר רב פפא בדיק לן רבא וכו' כאן במאמינו כאן בשאין מאמינו. פ"י מתני' במאמינו ברייתא בשאין מאמינו ותרווייהו שלא לצורך המועד ומסתייעין מדתניא באידך מביאין כלים מבית האומן וכו', וק"ל ללמדנו דבשאין מאמינו מביאין למה לי האי ברייתא והלא בסוף משנתניו היא בהדיא ואם חושש להן מפנן לחצר אחרת, ויש מתרצין דנקט ברייתא משום דברייתא קמייתא דקתני מביאין משמע אפי' לביתו ואלו במשנתניו לא התירו אלא לחצר אחרת להכי נקט מתניתא דקתני בהדיא שאם אין לו חצר אחרת מביאין לביתו, ואנן לא אשכחן בנוסחי דידן דליתני בברייתא בתרייתא מביאין לביתו אלא מפנן לחצר אחרת כלישנא דמתני' וכך הגירסא בהלכות, אבל י"ל דאי מסיפא דמתני' דילמא בחושש מפני הגנבים שיש במבוי אבל בשאין מאמינו לא יביא, חדא דחששא רחוקה היא, ועוד דא"כ יעמיד עליו עדים, להכי נקט מתני' דקתני בהדיא ואם אינו מאמינו ומסתמא דכי ליכא חצר אחרת יביאם לביתו כברייתא קמייתא דקתני מביאין סתם, אלא דמתני' וברייתא בתרייתא אשמועינן דכל היכא דאיכא חצר אחרת לא יביאם לביתו ולא אמרינן כיון דטרח כלל יביאם לביתו שהן

5

בטובה ביל"ט במזונות במועד בשכר אמר רב יוסף הלכה כרבי ע"כ בגמרא. ונראה מלשון רבינו שהוא מפרש מימרא דרבי על שכיר שבת ועל השומר המנער את הצאן קאמר רבי דבשבת מחזיקין לו טובה וביל"ט נותנין לו מזונות ובמועד שוכרין אותו בדמים זהו שכתב ושוכרין שומר וכו'. ויש מי שפירש דהא דרבי בבאו מאליהו קאי וסוכרים דבמועד אין שוכרין אותם לכתחלה אבל אם באו מאליהם מותר לתת להן שכר וביל"ט מזונות כך פירש"י ז"ל. ודברי רבינו נראין אלא שאני תמה למה לא כתב דין שבת ויל"ט: הזבל שבחצר מסלקין. ברייתא פרק מקום שנהגו (דף נ"ה:) בפסחים והיא בחולו ש"מ ומבואר בהלכות כפ' מי שהפך: הלכה יב

סריק
ה'תשס"ג

[יב] המשוה פני הקרקע וכו' עד תנור וכירים. פ"ק (מ"ק י'): מימרות פסוקות בלא מחלוקת ושם בארו במה יהיה ניכר לאיזה דבר הוא מתכוין ורבינו כתב ממעשיו הוא ניכר לאי זה דבר הוא מתכוין ובפ' ב' מהלכות זכיה ומתנה ביאר רבינו פרטי המעשים גבי הרוצה לזכות בנכסי הגר וכל מה שבנכסי הגר לא קנה במועד מותר לעשותו כמבואר כאן ושם. ומ"ש כאן אפשר שהוא מפני שכל שיש לו כונה האסורה אע"פ שאינו עושה מעשה מוכיח כונתו ודאי אסור לעשות במועד ולא הזכירו חכמים ההוכחה אלא שאם הוא עושה מעשה המוכיח כונת איסור לא כל הימנה לומר לכך נתכוונתי אבל בנכסי הגר הכל הולך אחר מעשה המוכיח. זה נראה ואולי קצר רבינו בכאן ובאר שם וילמד סתם מן המפורש:

הלכה יג
[יג] תנור וכירים שאפשר וכו'. שם (דף י"א) רב הונא שרא למגדל תנורא איני והא תני רבה בר שמואל ושויין שאין גודלין תנור לכתחלה לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים:

ומ"ש בין כך ובין כך בונין וכו'. יצא לו ממה שהעמידו בגמרא ברייתא דרבה בר שמואל בימות הגשמים ובראש הברייתא אמרו מעמידין תנור וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתו במועד דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים יגמור: ומסרגין את המטות וכו'. סתם משנה פ"ק (דף ח': ודף י'). ודלא כר' יוסי ובגמרא ושויין שאין מפשילין חבלים לכתחלה. פירוש גדילת החבלים ועשייתן נקרא הפשלה מפני שהן עושין חוטין ארוכין מאד ואין מדקדקין בטויתן כעין מפשיל כליו לאחוריו. ורבינו לא הזכיר זה לפי שכיון שלא כתב היתר ממילא אסור שאם היתה הפשלה מותרת לא היה צריך לומר סירוג המטות: ונקרין את הריחים וכו'. משנה וגמרא (דף י'): במחלוקת תנאים ואמוראים ודעת רבינו כדעת הגאונים בפסק ההלכה שנקור הריחים ובית עין שלהם מותר ואפילו לגמור מלאכתו כדרכו וכן הסכים הרמב"ן ז"ל. ודין העמדתן ובנין האמה שלהם מפורש בגמרא רבא שרא לאוקומי ריחיא ולמבני אמתא דריחיא וכתב הרמב"ן ז"ל ובירושלמי התירו להסיק אלפסין וקדרות לצורך המועד. ונ"ל שאף עשייתן מתחלה בכלל היתר זה מפני שהן מכשירי אוכל נפש ונעשין כדרכן ומפני זה התירו עשיית תנור וכירים וכן התירו לגדל מהולאתה וכן בסכין ודאי מותר לחדדו כדרכה אפילו במלאכת אומן ולעשותו לכתחלה כשנשבר במועד אפשר שהוא אסור לפי שהוא דבר הנשאל ויש להתיר ע"כ דבריו ז"ל:

הלכה יד

[יד] זופתין את וכו'. פרק מי שהפך (דף י"ב). אמר שמואל זופתין כוזתא ואין זופתין חביתא פירוש כוזתא כלי קטן ורב דימי מנהרדעא אמר זופתין חביתא ואין זופתין כוזתא ואמרו בגמ' דשמואל חייש לטרחא ולזה אסר כלי גדול ורב דימי חייש לפסידת היין ולזה התיר בכלי גדול שהפסדו מרובה ומדברי רבינו נראה שהלכה כדברי שניהם להקל וכן עיקר:

וסותמין פי וכו'. שם מסקנא דגמ' דשרי למישע חביתא דשכרא וכו' דחמרא: ומחפין את וכו'. משנה שם (דף י"ג) מחפין את הקציעות בקש ר"י אומר מעבין ויש גורסין אף מעבין. ודע דק"ל כמ"ד בגמרא במחפין דשרי ת"ק בין קש מועט בין קש הרבה הוא ולזה סתמו רבינו וכן סתם בהלכות:

ומרככין את כו'. פ"ק (דף י'): רבא שרא לכסכוסי קירמי מ"ט מעשה הדיוט הוא א"ר חסדא קטרי בי ידי אסור מ"ט מעשה אומן הוא:

הלכה טו

[טו] קוצצין צפורני וכו'. שם רב יהודה שרא למשקל טפרי דחמרא דריחיא ואמרו שם דרב יהודה שרא למבני אוריא פי' אבוס של בהמה. וכתב הרמב"ן ז"ל דדוקא במעשה הדיוט. וכן נראה דודאי לא עדיף מעשיית מעקה שאינו מותר במעשה אומן וכן אמרו סוס שרוכב עליו וחמור שרוכב עליו מותר ליטול צפרניו בחש"מ ואמרו שם רבא שרא לסרוקי סוסיא:

ואין מרביעין בהמה במועד וכו'. ברייתא בפרק מי שהפך (דף י"ב). פסק כת"ק דאמר אין מרביעין בהמה בחולו ש"מ ודלא כר' יהודה דמחלק בין בהמה לבהמה וכן פסקו בהלכות:

אבל מקיזין וכו'. פ"ק (דף י'): רבא שרא למשקל דמא לחמרא בחולא דמועדא א"ל אביי תניא דמסייעא לך מקיזין דם לבהמה בחולו ש"מ ואין מונעין לה רפואה:

וכל אוכלין וכו'. תוספתא נכתבה בהלכות שם:

הלכה טז

[טז] ואין מפנין וכו'. משנה פ' מי שהפך (דף י"ג). אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצרו והקשו בגמ' על סיפא דאבל מפנה הוא לחצרו והא אמרת רישא אין מפנין ותירץ אביי סיפא אתאן לבית שבחצר ע"כ בגמרא. ובירושלמי אין מפנין לא מדירה נאה לדירה נאה ולא מדירה כעורה לדירה נאה ואין צ"ל מדירה נאה לדירה כעורה וכתוך שלו אפילו מדירה נאה לדירה כעורה שמחה לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו ע"כ. ורבינו סובר שאין הירושלמי מסכים לגמרתנו במה שהתירו לפנות לתוך שלו שא"כ למה הקשו על משנתנו

6

ולמה לא תירצו אבל מפנה הוא לחצר שלו וכפשוט הלשון אלא ודאי סוף הירושלמי חולק עם הגמרא שלנו. והר"א ז"ל כתב בהשגות ונ"ל אפילו לחצר אחרת ואע"פ שיש לדקדק על הירושלמי מגמרא שלנו נאה ומתקבל הוא, עכ"ל. ואני אומר שגמרתנו מוכחת בהפך כמו שכתבתי ולזה אין לסמוך עליו בזה.

ומביאין כלים וכו'. משנה שם אין מביאין כלים מבית האומן ואם חושש להם מפנן לחצר אחרת והעלו בהלכות מן הגמרא (דף י"ג) והני מילי כלים שאינן לצורך המועד אבל כלים שישנן לצורך המועד מביאין דתניא מביאין כלים מבית האומן כגון כד מבית הכדד וכוס מבית הזגג אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה יאכל נתן לו שכרו ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחו בבית הסמוך לו ואם חושש להם שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת:

הלכה יז
[יז] אסור לעשות וכו'. פרק מקום שנהגו בפסחים (דף נ"א וב') ריש פרק מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין ובגמרא מאי איריא ערבי פסחים אפילו ערבי שבתות וימים טובים דתניא העושה מלאכה בערבי שבתות ובערבי יו"ט מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה לעולם ותירצו התם מן המנחה ולמעלה הוא דאסור סמוך למנחה שרי הכא מחצות א"נ התם סימן ברכה הוא דלא חזי שמותי לא משמתינן ליה הכא שמותי נמי משמתינן ע"כ בגמרא. וכתב רבינו ואין צ"ל שמכין אותו מכת מרדות לפי שהשמתא חמורה היא ממכת מרדות כמבואר פרק ראשון. עוד כתב רבינו שאיסור המלאכה בערבי פסחים מחצות ולמעלה הוא מפני החגיגה ושחיתות הקרבן והטעם הזה מבואר בירושלמי שאמרו אינו בדין שתהא עסוק במלאכה וקרבתך קרב. ובזמן הזה גם כן אסור שאע"פ שבטל הטעם לא בטלה גזרה. ורש"י ז"ל פירש הטעם מפני שיש לו לטרוח בצרכי מצה ומרור מה שאין כן בשאר ערבי יו"ט. וקשה לי א"כ ערב הסוכות נמי הרי יש לו לטרוח בסוכתו אלא ודאי טעם הירושלמי עיקר:

הלכה יט
[יט] ואפילו במקום וכו'. דעת רבינו שהמשנה האמורה (דף נ"ה) דר"מ אמר כל מלאכה שהתחיל בה קודם י"ד גומר ב"ד אבל לא יתחיל בה ב"ד אע"פ שיכול לגומרה וחכ"א שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים החייטין והספרים והכובסין ר"י אומר אף הרצענין. משנה זו היא במקום שנהגו שהעמידו הדבר לעיקר הדין שקודם חצות מותר לאחר חצות אסור ומשנה זו דינא קתני ולא מנהגא דאי במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה היכי פליג ר"מ וחכמים בזה נחזי מאי נהוג וכי תימא אפילו נהוג דלא למעבד כלל מנהג טעות הוא ולא חיישינן ליה באלו המלאכות ליתא דודאי כיון דמחצות ולמטה אסור מן הדין כל היום הוא בכלל גדר ותוספת ואם נהגו שלא לעשות בו כלל אסור לעשות כלל ומשנתנו במקום שנהגו היתר היא, זה דעת רבינו ורואה אני את דבריו וגרסתו בגמרא ר"מ אומר כל מלאכה שהיא לצורך המועד גומרה ב"ד ושאינה לצורך המועד אסור עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות במקום שנהגו נהגו אין לא נהגו לא שמע מינה לצורך אין שלא לצורך לא. ופירוש זה שהוא גומר מלאכתו לצורך המועד הוא מפני שעושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות במקום שנהגו זו היא שיטתו. ופסק כחכמים שהן סוברין ששלש אומניות שעושין מלאכה כלומר מתחילין והקלו מר"מ ושאר המלאכות גומרים דכיון שנהגו לעשות כל המלאכות מותרות להם יש מהן להתחיל יש מהן לגמור כך נ"ל לדעתו. ובהשגות שטה אחרת דמשנתנו במקום שנהגו שלא לעשות היא וכן ראיתי למקצת מהמפרשים האחרונים ז"ל:

הלכה כ
[כ] ההולך ממקום וכו'. משנה שם (דף נ') ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין או ממקום שאין עושין למקום שעושין נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהולך לשם ואל ישנה אדם מפני המחלוקת ואקשינן עלה בגמ' (דף נ"א): ממקום שאין עושין למקום שעושין אל ישנה אדם מפני המחלוקת ואמרי ליה קום עביד והא אמרת נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם ותירץ רבא ה"ק אין בזו מפני שינוי מחלוקת מאי אמרת הרואה אומר מלאכה אסורה אמרינן ליה פוק חזי כמה בטלני איכא בשוקא ומכאן למד רבינו שלא יתראה בפניהם שהוא בטל מפני האיסור. וכן מ"ש רבינו לא יעשה ביישוב אבל עושה הוא במדבר למדו ממ"ש לו אביי לרב ספרא ביישוב אסור במדבר מותר אלא שראיתי הרבה שמפרשים הא דרב ספרא זוקא בדעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור אפילו במדבר אסור: וכן מי וכו'. זה למד רבינו ממעשה דרבה בר בר חנה הנזכר שם (דף נ"א) וכאוקימתא דרב אשי דאמרינן התם דרבה אכל דבר שנהגו בו בני בבל איסור ועול לגביה רב אויא ורבה בר רב חנן כיון דחזינהו כסיה. והקשו עליו ממשנתנו ותירצו רב אשי דעתו לחזור הוא כנזכר בהלכות, ומפני שאמרו כסיה למד רבינו וכתב והוא שלא יתראה וכו' ויש בדברים אלו שיטות חלוקות למפרשים ז"ל:

הלכה כא
[כא] מוליכין ומביאין וכו'. משנה שם (דף נ"ה) מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אע"פ שאינן לצורך המועד. וקשה לי מה שמצאתי בספרי רבינו ב"ד עד חצות דהא ודאי אפילו מחצות ולמעלה מותר שאין זו מלאכה ולא אסור במועד במה שאינו לצורך מועד אלא שמא יאמרו תקנן במועד וב"ד ודאי מותר כל היום וכן מוכיח בגמרא שלא חלקו ואף רבינו כתב למעלה והוא קל מחולו ש"מ. ונ"ל שטעות סופרים הוא וראוי להיות אפילו אחר חצות וכן עיקר:

וגורפין זבל וכו'. משנה שם:
ומושיבין שובכין וכו'. במשנה מושיבין שובכין לתרנגולים ב"ד תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה ובגמרא השתא אותובי מותבינן אהדורי מבעיא אמר אביי סיפא אתאן לחש"מ. ופירש"י ז"ל מושיבין שובכין היינו לשום ביצים תחת התרנגולת וזה שהקשו בגמ' השתא אותובי מותבינן אהדורי מבעיא ותירץ אביי דמתני' רישא ב"ד דמושיבין שובכין וסיפא דתרנגולת שברחה היא בחש"מ שמחזירין אותה משם הפסד ביצים דדבר האבד מותר. ולפי פירוש זה מושיבין תרנגולת על הביצים לכתחלה ב"ד

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חול המועד סימן תקלד

דיני כבוס בחול המועד, ובו ג' סעיפים.

סעיף א

(א) אין מכבסין במועד. (ב) ואלו שמכבסין; הבא ממדינת הים, והיוצא מבית השביה ומבית האסורין, (ג) ומנודה שהתירו לו חכמים ברגל, ומי שנדר שלא לכבס ונשאל ברגל והתירו לו, (ד) ומטפחות הידים, ומטפחות (ה) הספרים, ומטפחות (ו) הספג, (ז) (א) ובגדי קטנים, (ח) ובעלת הכתם שנמצא במועד, <א> ומי שאין לו (ט) אלא חלוק אחד; וכולם מכבסין כדרכן, אפילו בנתר ואהל (פירוש מיני בריית), (י) ובפרהסיא, על גבי הנהר. הגה: מיהו לא יכבסו רק הצריך להן, דהיינו חלוק אחד (מרדכי והגהות אשרי"פ' אלו מגלחין); מיהו בגדי (יא) הקטנים ביותר, דהיינו אותן שמלפפים בהם ומשתינים ומוציאין רעי בהם, מותר לכבס ד' וה' בפעם א', כי צריך להרבה מהם כל רגע, והא דמותר לכבס בפרהסיא היינו דוקא כשרוחץ על גב הנהר, משום דמתכבס יודר יפה על גב הנהר; אבל אם אינו כובס על גבי נהר, לא יכבסו רק בצנעה ולא בפרהסיא, כן נ"ל.

סעיף ב

כל כלי פשתן (יב) מותר לכבסו; ולא נהגו כן, (יג) והוה לי' ה דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור, (יד) אי אתה רשאי להתירם בפניהם.

סעיף ג

(טו) מביאין מבית האומן {א} כלים שהם לצורך המועד, כגון כרים וכסתות וצלוחיות; אבל כלים שאינם לצורך המועד, כגון מחרישה או צמר מבית הצבע (טז) אין מביאין; ואם אין לאומן מה יאכל, (יז) נותן לו [ה] שכרו ומניחן אצלו, ואם אינו מאמינו מניחן בבית הסמוך לו, ואם חושש שמא יגנבו, מפנן לחצר אחרת אבל לא יביאם לביתו, (יח) אלא בצנעה.

מגן אברהם סימן תקלד

א (פמ"ג) אין מכבסין. כדי שיכבס מעי"ט ולא יכנס למועד כשהו' מנוול:

ב (פמ"ג) (מחה"ש) ומטפחות הידים. שאפי' כבסן קודם הרגל חזורי' ומתלכלכי' (טור) משמע דאפי' יש לו הרבה שרי דאל"כ היינו חלוק והטעם שמתלכלכי' תכף וצריך בכל יום א' וא"כ לפי מה שנוהגין שלא להחליפם אלא משבת לשבת א"כ אסור לכבסן במועד שדי להם בכביסה שמעי"ט:

ג (פמ"ג) (מחה"ש) חלוק א'. מדסתם ש"מ דס"ל אפי' אין בו איזורו שרי ואפילו לדין:

ד (פמ"ג) (מחה"ש) ובפרהסיא ע"ג הנהר. שאין מתכבסין יפה בבית כמו על הנהר וקשה דהא בתוספתא קתני בהדיא דאסור בפרהסיא ויל' דהם מפרשים דהתוספתא קאי על אבל (ב"י וע"ש) וצ"ע דהרי לשון התוספתא גבי גילוח וכיבוס שוה ע"ש ולמה מפרשים גבי גילוח על דה"ה כמ"ש סי' תקל"א ס"ה וגבי כיבוס מפרשים לה על אבל ובד"מ כ' דבתוספתא מיירי שאינו מכבס ע"ג הנהר כמ"ש כאן בהג"ה, ומ"מ צ"ע מנ"ל למרדכי לחלק בכך דהא בגמרא שהביא ראייה מיירי בכלי פשתן שמותרין לכל אדם אבל באותן שהתירו חכמים אסורין לכבס בפרהסיא דאין הכל יודעים שהיה במדינת הים או בשביה לכן נ"ל דהמרדכי קאי ג"כ אכלי פשתן וכ"מ בהדיא למעיין שם וה"ה מטפחות ידים אבל אותן ששונים במשנה מכבסין בצנעא וז"ל התוספתא כל אלו כשאמרו מכבסין וכו' מכבסין בצנעא משמע דקאי על אותן ששונים במשנה. והא דמותר, משמע דקאי אבגדי קטנים וקשה מ"ש מגילוח דמותר לגלח קטן בפרהסיא כמ"ש סימן תקל"ח ס"ו וכ"ש כאן שיש עוד טעם שמתלכלך כל שעה ואפי' בגדול שרי כה"ג כמו מטפחות הידים, ואפשר דשאני גילוח ששערותיו מוכיחין עליו שהן גדולים אבל גבי כיבוס לא מוכח מלתא דיל' שיש להם עוד בבית:

ה (פמ"ג) (מחה"ש) דבריים המותרים. עב"ד סימן רי"ד דכל כה"ג יש לו התרה וגם י"א דאחרים הבאים לשם מותרין לעשות בצנעא כמו שכתוב סימן תס"ח אבל הכא באמת יש פוסקים הלכה כאב"י ור"ב ואסור מן הדין ולכן אין לו התרה:

ו (פמ"ג) (מחה"ש) אין מביאין. בפסחים פירש"י הטעם מפני הטורח והב"י פי' הטעם שיסברו שנתן לתקנו במועד ויאמרו שהאומן תקנו במועד ע"כ וא"כ אפי' מבית לבית באות' חצר ואפי' מאומן עכ"ם שיסברו שהבע"ה צוה לתקנו במועד (ב"ח סימן תקל"ה):

ז (פמ"ג) (מחה"ש) נותן לו שכרו. ה"ה דאפי' יש לו מה יאכל מותר ליתן לו שכרו דמה איסור יש בזה אלא ה"ק אע"פ שאין לו מה יאכל דצריך לתת לו שכרו וה"א דמותר ליתן משם כדי שלא יתבענו שנית קמ"ל דנותן לו שכרו ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחן וכו' אבל אם יש לו מה יאכל לא יתן לו שכרו ואינו רשאי לפנותן לבית הסמוך לו ולכאורה צ"ע דאם אין לו מה יאכל למה לא יביאם בפרהסיא דהרי מותר ליתן לו לעשות מלאכה כמ"ש ססי' תקמ"ב י"ל דמ"מ אסור שהרואה לא ידע שאין לו מה יאכל ולפ"ז כ"ש שאסור לו לעשות המלאכה בפרהסיא: